

Nærings- og fiskeridepartementet

(postmottak@nfd.dep.no)

Tromsø, 14. april 2015

Høringssvar til NOU 2014:16 – Sjømatindustrien

Vi viser til innstillingen fra Sjømatindustri-utvalget og den åpningen som er gitt marine næringsaktører til å komme med kommentarer til utvalgets arbeid og konklusjoner.

Calanus AS er kjent med den nye næringspolitiske tenkingen kommunisert fra bl.a. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) som vektlegger behovet for omstillinger og utvikling av alternativ næringsvirksomhet. Her tilkjennegis behovet for at Norge trenger å utvikle nye robuste kunnskapsbaserte næringer, og marin sektor fremheves som et særlig viktig område. Det uttrykkes et klart ønske om å anvende våre marine ressurser på nye måter, der den biomarine industrien forventes å ha et stort kommersielt vekstpotensial.

Calanus AS er et forskningsbasert industriselskap som utvikler høsting og bioraffinering av det marine krepsdyret raudåte (*Calanus finmarchicus*), Norges største fornybare og høstbare marine ressurs med et volumpotensial som overstiger hvitfisk-sektoren. Raudåte har sin hovedutbredelse i Nord-Atlanteren, og betydelig biologisk og økologisk kunnskap om ressursen har blitt utviklet over tid gjennom nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer. Calanus AS har til nå vært nokså alene om å investere i forskning og innovasjon for å utvikle grunnlaget for en ny industriell verdikjede basert på raudåte. I denne prosessen har vi hatt god dialog med forvaltningen, som har lagt til rette for utviklingsarbeidet gjennom tildeling av forsøksstillatelse til høsting. Videre skal det bemerkes at vi har hatt god støtte fra virkemiddelapparatet, og et godt samarbeid med forskningsmiljøene.

Calanus AS er et eksempel på nyskaping innenfor biomarin sektor, og har vist at det er mulig å få til effektiv kommersialisering av forskningsbasert kunnskap. Selskapet har foreløpig 12 ansatte og en omsetning på 68 millioner kroner (2014). Videre vekst er betinget av etablering av forvaltningsplan for raudåte og det legale grunnlaget for høsting.

Calanus AS
Stokkevollvegen 65
P.O. Box 2489
N-9272 Tromsø
Norway

NO 984 468 970 MVA

Phone: +47 91 36 59 42
info@calanus.no
www.calanus.no

Utviklingsarbeidet skjer med basis i en forskningstillatelse til høsting gjeldende t.o.m. 2017, og selskapet leier fartøy for egen regning og risiko for gjennomføring av utviklingsarbeid på sjøsiden. I tillegg investerer selskapet i forskning for å utvikle og dokumentere bioraffineringsprosesser og produkter med sikte på myndighetsgodkjenning (GRAS, Novel Food) og salg. Selskapet har hittil investert godt i overkant av 100 mnok og har forpliktet ytterligere 55 mnok de kommende 3 årene bare til videreutvikling av høstingsaktiviteten.

Calanus AS har lykket med å dokumentere at høsting og bioraffinering av raudåte kan gjennomføres på en økologisk og økonomisk bærekraftig måte, og at virksomheten kan bidra til å styrke alle de eksisterende områdene i norsk sjømatnæring – biomarin industri, fiskeri og havbruk. Høsting av raudåte kan skje med eksisterende fartøy i en periode av året (mai – august) hvor alternativ anvendelse av fartøyene er på sitt laveste. Produkter som kan fremstilles fra raudåte har et betydelig internasjonalt markedspotensial.

For å forsvare de langsiktige investeringer som må til for å utløse verdiskapingspotensialet er det behov for etablering av en forvaltningsplan for raudåte, og for avklaring av det legale grunnlaget for høsting. Calanus AS ser det som positivt at NFD gjennom tildeling av forskningstillatelse til høsting har lagt til rette for å etablere FoU på området og bereder grunnen for et ordinært uttak. Det er imidlertid, med henvisning til de problemstillinger som er belyst av Sjømatindustri-utvalget, behov for nytenking om hvem som skal få rettigheter til å høste raudåte. Dersom dagens praksis legges til grunn, vil det i utgangspunktet kun bli tildelt rettigheter til fartøy eid av aktører som oppfyller aktivitetskravet i deltakerloven, og som er eksisterende rettighetshavere til fiskeressurser. Disse aktørene har hittil ikke investert i forskning og innovasjon på høsting av raudåte, og for den saks skyld heller ikke i andre deler av verdikjeden.

Vårt standpunkt, og overordnede innspill til den videre behandling av Sjømatindustriutvalgets innstilling, er at forskningsbaserte selskaper som investerer i forskning, innovasjon og verdiskaping på nye viltlevende marine ressurser må kunne tildeles kvote løsrevet fra fartøy.

For et selskap som Calanus AS er det avgjørende at det etableres retningslinjer som gir langsiktig forutsigbarhet så vel som incentiver for investering i forskning og industriell utvikling. Calanus AS vurderer det som særlig viktig at selskaper som satser på å ta i bruk nye marine ressurser som for eksempel raudåte, tildeles kvote og tillatelse til høsting, uten at tillatelsen knyttes til fartøy. Dette vil eksempelvis gi Calanus AS grunnlag for å kunne inngå langsiktige avtaler med fartøyeiere om høsting, der vi bidrar med risikoavlastning i form av kunnskap og teknologi, og der partene avtaler gjensidig akseptable vilkår med hensyn til råvarepris.

Langsiktighet og forutsigbarhet er nødvendig for at selskapet skal kunne foreta rasjonelle vurderinger om investeringer i industriell utvikling av bærekraftig høsting, produksjonsanlegg, og videre produkt- og markedsutvikling.

Calanus AS har over flere år lagt stor innsats i å utvikle effektiv og skånsom høsting av raudåte. Det har vi lykket bra med. Men fortsatt gjenstår det mye utviklingsarbeid. Selv om vi først og fremst sikter oss inn mot høyprisede helse- og ernæringsprodukter, så vil vi legge stor vekt på å utvikle konkurransekraft gjennom teknologi som er kostnadseffektiv og miljømessig bærekraftig. Struktureringen i flåteleddet kombinert med høye kvoter har ført til at det store flertallet av de aktuelle fartøyer i dagens situasjon ikke vil prioritere nyutvikling. Samtidig er det uaktuelt å investere i egne fartøyer som bare skal høste raudåte, ettersom ressursen er tilgjengelig for høsting bare i 3-4 måneder på våren og sommeren. Konesjon og kvotetildeling til selskapet som grunnlag for fleksibel bruk av fartøyer, er derfor den eneste ordningen som kan gi god sikkerhet for at vi kan skaffe ønsket mengde råstoff til forutsigbar kostnad, og dermed være i stand til å inngå forpliktende leveringsavtaler med kunder.

En modell hvor forskningsbaserte selskaper tildeles kvoterettigheter vil dessuten være i tråd med det bærende forvaltningsprinsippet fastsatt i havressursloven, med ”ei føre-var-tilnærming” og ”ei optimal utnytting av ressursene som er tilpassa marin verdiskaping, marknad og industri”, fordi den gir grunnlag for kontrollert oppskalering av høsting av ressursen med basis i markedsbehov og lønnsomhetsvurderinger som tar hensyn til hele verdikjeden. Vi registrerer med tilfredshet at også mindretallet i Sjømatindustriutvalget i prinsippet støtter et slikt syn.

Deltakerlovens aktivitetskrav tjener to formål: Det viktigste er fordeling og dernest kan behovet for å begrense adgang være viktig. I dag utfordres deltakerloven fra flere hold innenfor de tradisjonelle fiskerier. Utvikling av hele verdikjeden for raudåte, fra høsting til markedsutvikling har foregått uten finansiell og kunnskapsmessig deltakelse fra tradisjonelle fiskerimiljø. Riktig nok vil høstingen måtte skje med deltakelse av fiskere og med tilpassede fartøyer, men grunnlaget for høstingen ligger i forskningsbaserte innovasjoner langs hele verdikjeden. Det er derfor ulogisk å stille krav om deltakelse i tradisjonelt fiske for at et industriselskap skal å få lov til å høste raudåte og videreutvikle kunnskapsbasert industri basert på denne ressursen. Fordelingsvirkningen framstår dessuten som uheldig: Fra innovasjonsmiljø til miljø som ikke investerer i den utvikling som er nødvendig for å realisere verdiskapingspotensialet. Avklaring på disse spørsmålene står sentralt for Calanus AS, men er også av generell interesse for utvikling av forskningsbasert biomarin industri som en ny kystnæring i Norge.

Calanus AS har siden 2009 holdt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) orientert om selskapets virksomhet og utvikling. Selskapet har god dialog også med Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet, og har vederlagsfritt bidratt med mye av den empiriske kunnskapen forvaltningen behøver for å utarbeide en forvaltningsplan for raudåte. Fiskeridirektoratet har opplyst Calanus om at et høringsutkast til forvaltningsplan skal være ferdig fra direktoratets side medio 2015. I den grad departementet vurderer det som hensiktsmessig bør en eventuell politisk behandling av forvaltningsplanen og det legale grunnlaget for høsting av raudåte sees i sammenheng med den politiske behandling av Sjømatindustriutvalgets innstilling.

Vennlig hilsen
Calanus AS

Gunnar Rørstad
Administrerende direktør